

A VII. Anyanyelvi Konferencia és a Magyarok III. Világkongresszusa javasolja, hogy az illetékes magyarországi, valamint nemzetközi szervek (pl. A Hungarian Human Right Fundation, Bp. V. ker. Kossuth tér 6. vagy a Magyar Menekültügyi Hivatal, BM, Bp. V. ker. Kossuth tér 6. stb.) rendszeresen tájékoztassák a média minden lehetséges eszközével (speciális nyomtatványok, sajtó, TV, rádió stb.) a világ magyarságát és különösen a határainkon kívül élő magyar kisebbségeket az általános emberi és alkotmányos jogaikról.

Minden lehetséges eszközzel fel kell hívni a világ magyarjainak figyelmét az összes konvenciók által megadott, valamint az állampolgári és kisebbségi jogokra.

A VII. Anyanyelvi Konferencia javasolja a Magyarok Világszövetségének és a Magyarok III. Világkongresszusának, hogy haladéktalanul állítsanak fel egy adatbankot a világ összes határainkon kívül élő magyarságáról. A kölcsönös szeretet, megbékélés és összetartás nevében szükség van arra, hogy felleljük a nagyvilágban szétszórta világ összes magyarjait a második, s ha lehet, a harmadik generációval együtt. A Magyarok III. Világkongresszusa csak akkor éri el munkájában kitűzött célját, ha felkeresi, megtalálja és összefogja a világ magyarjait, és újra megnyitja a szabad Magyarország kapuit számukra. Egy ilyen adatbank arra is lehetőséget ad, hogy egyének és közösségek könnyebben megtalálhassák egymást.

A VII. Anyanyelvi Konferencia javasolja és kéri a Magyarok Világszövetségét és a Magyarok III. Világkongresszusát, hogy haladéktalanul állítsanak fel egy teljes adatbankot a világ összes magyarjainak közösségi életéről, mind az országhatáron belül, mind kívül. Az adatok egyesületek, magyar emigráns szervezetek, egyházi gyülekezetek stb. neveit, címeit és a közösségben ellátott szerepüket tartalmazzák. A magyarság kölcsönös kapcsolatteremtése érdekében, az óhaza és a diaszpóra újbóli egymásratalálása, anyanyelvünk, magyarságunk és nemzettudatunk újbóli felvirágzása érdekében nagy segítőeszköz lenne egy ilyen mindenki által szabadon hozzáférhető adatbank létrehozatala.

Esztergom, 1992. augusztus 16.

Nyilatkozat

Esztergomban, a VII. Anyanyelvi Konferencián 1992. augusztus 12. és 16. között találkoztak a világ minden táján élő magyar közösségek küldöttei, helyzetükkel kapcsolatosan jelentéseket hallgattak meg és dokumentumokat tanulmányoztak át. Megállapítják, hogy vannak olyan magyar közösségek,

amelyek esetében a nemzetközileg elfogadott egyetemes emberi jogokat gyakran súlyosan megsértik.

A kisebbségekben élő magyar közösségek kulturális intézményei egyre súlyosabb állapotba jutnak, a gazdasági helyzet végveszélybe sodorja még azon művelődési fórumok némelyikét is, amelyek a totalitarizmus idején alakultak állami támogatással (pl.: a Kárpátalja kulturális intézményei a működésképtelenség szintjére süllyedtek).

A kisebbségek számára létfontosságú anyanyelvi iskolahálózat létrehozása, illetve működtetése hihetetlen akadályokba ütközik. A magyarság léteérékével ellentétes céloknak rendelik alá, az irodalom- és történelemtanítás többségi érdekek szerint folyik, utóbbi kizárólag a többség nyelvén, a kisebbségi azonosságtudat kialakulását téve lehetetlenné. Az iskolahálózat csonka, a hatalom még Erdélyben sem teszi lehetővé a magyar nyelvű oktatás teljes vertikumának a létrehozását az óvodától az egyetemig, nincs magyar nyelvű felsőoktatása a kisebbségi magyarságnak ott sem, ahol ennek sok évszázados hagyománya, előzménye van.

Diszkriminatív nyelvtörvény, illetve alkotmányos tiltások utalják százezres vagy milliós közösségek anyanyelvét másodrendű szerepbe, kizárólagosan családi, legjobb esetben kisközösségi szintű kommunikációs eszközzé degradálják (a Szlovákiában elfogadott nyelvtörvény szerint a hivatalos helynek számító kórházban a magyar orvos még anyjával is kizárólagosan szlovákul szólhatna munkája s a gyógyítás során).

A kisebbségi magyarságot napjainkban etnocídium, sőt bizonyos értelemben a genocídium is sújtja. A volt Jugoszlávia területén, elsősorban a Szerb Köztársaságban — lakosságbeli számarányát jóval meghaladó mértékben — kényszeríti az államhatalom a magyarságot arra, hogy részt vegyen a délszláv népek testvérháborújában.

Emiatt az ottani magyarság állandó félelemben él, magyar fiatalok, egész családok, sőt egyes falvak teljes lakossága kényszerül szülőhelyéről elmenekülni külföldre, illetve bujkál odahaza hontalanul és rettegésben. A fegyveres harcokban már eddig is tömegesen, lakosságbeli számarányuknál nagyobb arányban veszítették életüket magyarok.

Az anyanyelv szabad használata egyetemes jog, ezért alkotmányosan kell garantálni. A volt totalitarista rendszer országaiban nem veszik figyelembe a nyugati demokráciák gyakorlatát a kisebbségek közjogi státuszának meghatározásában és biztosításában.

Az Anyanyelvi Konferencia résztvevői üdvözlük mindazon nemzetközi folyamatokat és politikai fórumokat, ahol, illetve amelyek keretében (pl. a helsinki utótálatalkozókon, az Európa Parlament, az Európa Tanács kezdeményezte szakmai rendezvényeken) a kisebbségek helyzetével kapcsolatos jogalkotó munka folyik. Külön figyelmeztünk az UNESCO által

rendezett Emberi jogok és Nyelvek Értekezlete munkájáról kiadott zárójelentés (UNESCO, Párizs, 1992. július) megfogalmazásaira, tételesen az alapvető emberi nyelvi jogokról szóló egyetemes Charta számára készült javaslat következő cikkelyeire:

- Minden személynek joga van elsajátítani, megtartani anyanyelvét.
- Minden személynek joga van külön segítségre ahhoz, hogy leküzdje írástudatlanságát (megtanuljon anyanyelvén olvasni és írni).
- Minden személynek joga van bármely nyelven szabadon kifejezni magát (amennyiben a másik személy azonos jogait nem sérti).
- Minden személynek joga van ahhoz, hogy azon a nyelven tanítsák, amely nyelvvvel ő és a családja azonosul.
- Minden személynek joga van igényt tartani arra, hogy megtanítsák annak az országnak a hivatalos nyelvére, ahol ő állandó rezidens (ahol állandóan tartózkodik).

Az említett dokumentum szerint minden kisebbség számára biztosítandó minimális jogok: saját nyelve és nemzeti kultúrája művelésének joga; az anyanyelvű oktatáshoz való jog az óvodától az egyetemig; a nemzeti, vagyis kisebbségi területen való letelepedés és tartózkodás joga, ami magában foglalja az elűzés megtiltásának a jogát; nyilvános rendezvények és programok szervezésének a joga a kisebbség nyelvén; anyanyelvű tájékoztatáshoz, könyv- és folyóiratkiadáshoz való jog a kisebbség nyelvén.

A kisebbségi magyar közösségeknek joguk van arra, hogy az anyanyelv használatának életfeltételeit folyamatosan és gátlás nélkül biztosítsák. „A nyelvi emberi jogok több más alapvető jog, elsősorban az anyanyelvű közoktatáshoz való jog, a gyermek személyisége fejlesztéséhez való jog, a szólásszabadság, továbbá a tájékoztatáshoz és a tájékozódáshoz való jog, valamint a választójog előfeltételeként értelmezhetők.” (UNESCO-jelentésből.)

Az Anyanyelvi Konferencia résztvevői ugyanakkor szükségesnek tartják, hogy a kisebbségben élő magyarok saját emberi jogaik alapján közvetlenül léphessenek fel nemzeti és nemzetközi fórumokon önnön érdekeikért.

Tanácskozásunk egyik következtetése az, hogy az egyes országokkal kialakítandó gazdasági és egyéb kapcsolatok létesítésekor szükséges, hogy nemzetközi fórumok, kormányok tekintettel legyenek a kisebbségi jogoknak az adott országban való érvényesítésére, ez hozzájárulna azon folyamat felgyorsításához, amelynek célja a kisebbségek helyzetének általánosan elfogadott nemzetközi jogi kodifikációja.

Bízunk abban, hogy az új nemzetközi helyzetben, a kedvező általános világpolitikai folyamatban a magyarság is eljut abba a minden nemzet által remélt állapotba, amikor szabadon fejlődik, közösségei megerősödhetnek, önnön érdekeik és céljaik szerint alakíthatják sorsukat.

Esztergom, 1992. augusztus 16.

A VII. Anyanyelvi Konferencia résztvevőinek névsora

ÁBRÁM Noémi (Románia)
ÁBRÁM Zoltán (Románia)
ÁGOSTON Mihály (Vajdaság)
BALLA D. Károly (Ukrajna)
BALLA Gyula (Magyarország)
BARTHA György (Románia)
BARTÓK Béla (Magyarország)
BARTOS György (Magyarország)
BAYERLE Gusztáv (USA)
BEKE György (Magyarország)
BLANEKENSTEIN Miklós (Magyarország)
BODNÁR György (Magyarország)
BODÓ Barna (Románia)
BORBÁNDI Gyula (Németország)
BOSNYÁK István (Vajdaság)
BROGYÁNI Béla (Németország)
CZINE Mihály (Magyarország)
CZÖVEK Olivér (Magyarország)
CsAPÓ Margit (Kanada)
CsEKE Péter (Románia)
CsERVENKA Judit (Magyarország)
CSÖRGITS József (Horvátország)
DÁNIELISZ Éndre (Románia)
DEBRECZENI Tibor (Magyarország)
DOBOS László (Szlovákia)
DOVALA Márta (Magyarország)
DÖRNYEI László (Magyarország)
DUPKA György (Ukrajna)
DUPKA Györgyné (Ukrajna)
DUS László (USA)
FAERSTAIN Katalin (Dánia)
FARAGÓ József (Románia)
FAZEKAs Tiborc (Magyarország)
FÁTH Lajos (Svájc)
FEHÉR Ibolya (Románia)
FEKETE Pál (USA)
FODÓ Sándor (Ukrajna)
FONYÓ István (Magyarország)
FÓNOD Zoltán (Szlovákia)
FÖLDESI Béla (Magyarország)
FRIEDRICHS Gisèle (USA)
FÜLÖP Lídia (Románia)
GAGYI BALLA István (Románia)
GALAMBOS Ferenc Iréneusz (Ausztria)
GALÁNTAI Ambrus (Magyarország)
GÁBOR Dénes (Románia)
GÁL Sándor (Szlovákia)
GÁLFALVI György (Románia)
GÁRDAI Zoltán (Magyarország)
GINTER Károly (Magyarország)
GORTVAY Erzsébet (Ukrajna)
GÖMÖRI György (Anglia)
GÖNC László (Szlovénia)
GRAF Rezső (Magyarország)
HARKÓ Gyöngyvér (USA)
HÁMOS László (USA)
HEGEDŰS László (Magyarország)
HERTERICH Katalin (Svédország)
HORVÁTH Arany (Románia)
HORVÁTH Béla (Magyarország)
HORVÁTH Mátyás (Vajdaság)
HORVÁTH Mátyásné (Vajdaság)
ILKU MARTON József (Ukrajna)
JANKOVICS József (Magyarország)
JAKAB István (Szlovákia)
JUNGER Mihály (Ukrajna)
KABÁN Annamária (Románia)
KARÁCSONYI Ibolya (Románia)
KASZÁS Károly (Vajdaság)
KÁNTOR Lajos (Románia)
KÁNTOR Lajosné (Románia)
KEMENES KETTNER Béla (Kanada)
KEREKES András (Szlovákia)
KISCH Klára (Svédország)
KLEBELSBERG Éva (Magyarország)
KLEMM Márta (Vajdaság)
KODITEK Pál (Magyarország)
KÓKITY Rozália (Vajdaság)
KOLCZONAY Katalin (Magyarország)
KOLLÁR Mária (Vajdaság)
KOMLÓS Attila (Magyarország)
KÓNYA Sándor (Románia)
KOVÁCS Beáta (USA)
KOVÁCS Éva (USA)
KÖNÖZSY László (Magyarország)
KÖTŐ József (Románia)
KÖVÁRI Ferenc (Magyarország)
KULCSÁR Katalin (Magyarország)